

posebna izdaja
šolskega glasila

TEZICE

8. februar 1987

20 let

Osnovna šola
heroja Bračiča Tržič

izbrane pesmi
tržiške ljudske pesnice

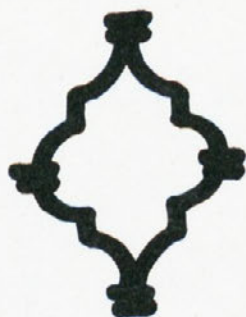
ORCE

RALJEVE

Tržiška ljudska pesnica Dorca Kraljeva

PLANINE MOJE, DRAGE VE PLANINE

Pomlad - poletje - jesen in zima

Planine moje, drage ne planine
 ko rzo v jutru moje vas oči
 poljubljam v duhu vaše visočine
 v mižav temotnih jaz vse dni.

Pomladi, ko tali se sneg s pobočja
 svoj sprev ljubeni poje trubadur
 ga puška lovca smame ti z maročja
 planina - daš mi niz nezabnih ur.

Poleti, te krasi planinska flora
 planika, rododendron, encijan
 takrat srce te ljubi brez odmora
 krasot enakih nima svet prostran.

Jeseni, vam planinam kot nevesti
 odmeva grudi beli pajčolan
 v meglah svoje skrivate prelesti
 srce le k vam želi iz dneva v dan.

Pozimi, s snegom belim vsa pokrita -
 mladina v svate v gore pohiti
 opojne sreče polna in navžita
 zapušča sněžni breg, v dolino odlazi.

Planine moje, drage ne planine
le vaš vsaki srcen naših je utrip
nas kličete in valite v doline -
planine, srcu blizu vsaki ste hip.

Ljubezen in gore

Lepe so naše gore
v rosnem se jutru bleste
v sinje vrhove, v temne gozdove
vedno želi mam srce.

Tam na položju gore
encijan modro cvete
in rododendron s cvetjem rudečim
razliša položje gore.

V gore fant pelje deklica svojo
tam kakor cvet srce ji odpre,
deklici dragi v gozdu tihotnem
v modre oči se razre.

Glej to kranoto, ljubljina moja
zate in zanj o srce mi gori,
v gorski tišini zdoj ti prisegam,
da te bom ljubil vse dni.

Tam je nekoč šel v gore,
splezal v visoke skale
z belo planiko v roki omahnil,
strel je dekletu srce.

Sama stmi tja v goro,
 solzno je njeno oko
 v tihi gomili dragi počiva,
 dellici pa je hudo.

Ko v jutranjem soncu

Ko v jutranjem soncu
planine žare

v višave sinji
zeli si srce

tam gor na planince
pozabil skrb

tam srce troje v tiki sreči razori.

Refren:

Pojdi z menoj na planine
ljubljino moje dekle

Pojdi z menoj v planino mocoj
da vživaš vsa srca z menoj.

Planike prekrasne
v pečini rasto

in encijam modri
rde in sinje nebo

se cvet rododendrona
si bom ubral

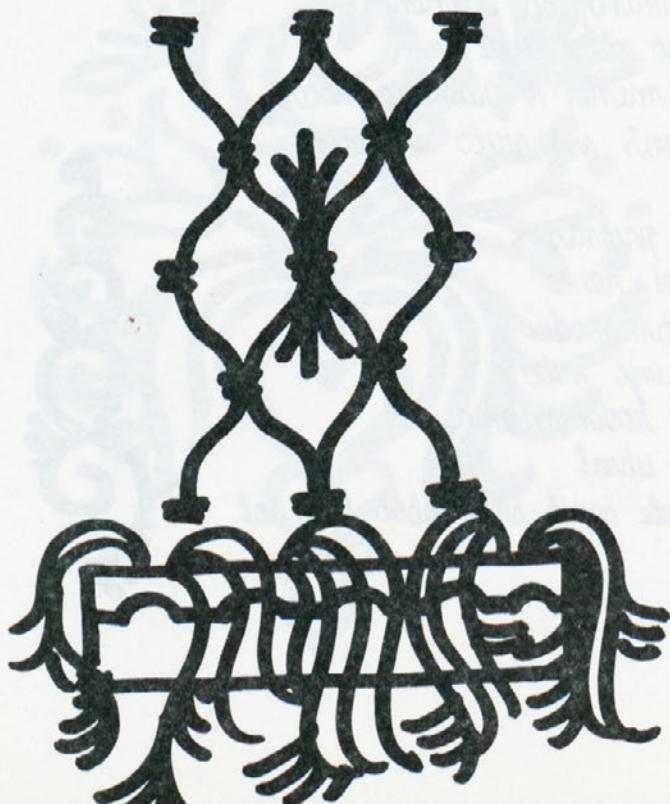
planinski šopek svoj deblici bom dal.

Refren:

Pojdi iz menoj na planine
ljubljino moje dekle...

Pesem je posmeta na plošči.

Dečva koroško.

Sem s Koroškega doma,
ljubim pa Tržičana
in čeprav gome so vmes,
ljubiva se nes.

Źupod Katarinik doma
sem veselega srca,
nad mam sonce in gome
a dekle madvse.

Duet:

Oh dečva koroška od jezera Vrbskega
holadrija drija holadrija holadrija holidro
nes sem le tvoja (nes si le moja) ob Dravci se
smideva

holadrija drija holadrija holadrija drija
holadrija.

Oh kaj mi muca k sem sam
pa le Korošo nad imam.

Vedmo pa me bo tako,
da bi imel vmes mejo,
svobodno boš vsaki čas
prišel k meni v vas.

Vedmo hodil tja me borm
vzel te k sebi borm ma dom
in presrečma bodeš ti

med Tržičami.

Zdaj pa misem več sam,
ker to korošo imam,
dečva Bomoška od jezera Vrbskega,
zdaj pa v Tržiču za Virjem se smideva.

Pesem je napisala
za Veseli večer leta 1947 in
pela v duetu s Petrom Dobrimom.

Zelenica!

Visoke planine, strme skale,
snežni plazovi in gamsje steze,
to Zelenica je, gorski naš raj,
operam jo v pesmi sedaj.

Sonce že vzhaja izra vrhov,
gamsi hitijo prek snežnih plazov,
lovec s pogledom jim skrbnim sledi,
od srce srce mu vzdrihti.

Zre kozoroge ob vznožju planin,
vetro pihlja preko gorskih strmin
sonce poljublja snežni kristal
studenček cvrlja preko skal.

Gleda mlad lovec lepoto gore
v skali planike cvet nežni vzre
nič ne bom streljal, cvet bom ubral
ga deklici svoji bom dal.

POMLAD DEHTI IZ SVEŽIH BRAZD
IN SADOVNJAK BRSTI

Jezerski motiv

Ptiček mali, ptiček mali
v grmu izvrgoli
ob skali.

Sonček smije
se - in grije
skalno cvetko, ptičko iz vije.

Sonce zlato se je sknilo
kot v slovo
ju poljubilo.

Cvetki mali
ptički mali
mčici sta vztrpetali.

V mrzli noči je zvenela
cvetka,
ptička odletela

je v daljne tuje kraje,
mrtev cvetko
vetere majo.

Zima prihaja

Zastorke so odhitele
v daljne tuje kraje,
piš jesenski bele breze
list poslednji majo.

Vsa narava spremenila
si je rožno lice
v mrzli moči so sklonile
glavice cvetlice.

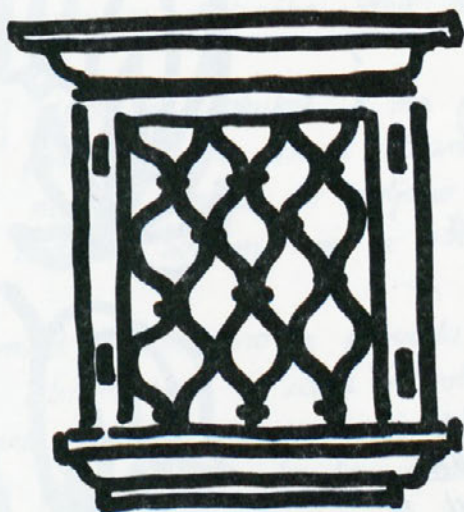
Kmalu prihitela v svate
k nam bo stanka zima
Dedek Mraz že vrh Triglarja
ji zaporno kima.

V obnih bodo rože vzrle,
ko bo svatovala
prek narave snežno bele
bode zaplesala.

Ko bo žvižgal med trate
pernice veseli,
takrat pohitite v svate
med snežinke bele.

Ščinkanci ma morskih malih
bodo vsem sedeli
v snegu boste se igrali
sankali in peli.

Pomlad

Je mogoče videti slovo
in sončice toplo
ogreva spet zemljo
pomladi je lepo.

Je kime mrazle kraj
kilen bo skoro gaj
cvetoč naznanil maj,
pomlad je spet naraj.

Je ptički izrgoli
in rožice lepe
opojno spet dehte
pomladi lušno je.

Spet lastovke so tu
pastirček juhuha
poslušaj spet kuku
pomlad je zopet tu.

Dih pomladi

Postavlja rima se, naravno celo
prebuja dih pomladi, sonce greje
se zmazle grudi Zemlji, ko ravije
tih veter, mrim in gorak čez polje belo.

Tali se smig, studničk med jase
si vrtina pot narzadol, se z biseri obdan
topi se led na steni prek poljan,
ob bregu se studnička sma pase.

Glij, teloh se pokukal je na plano,
se ptiček v jutru rirngoli ulrano
in rrvončki okrasili so poljano
z madihom rožnim rozi je obdano.

Pomlad naravno vro je prebudila
z zelenjem trate je odela in vrtove
kmet pridno ozi v Zemljo brarde more
da pomladanska veter bo vzkalila.

Dedkova pomlad

Pomlad je topla spet prišla
in sončice žari
ko dedek s svojo babico
na klopiči sedi.

Odšla je zima spet od nas
pregreva ni kosti
glej, spet prišel je tisti čas
ko se ogreje bni.

Un vleče dedek pipico
modrije - govori
se spomniš ljuba babica
še kdaj na tiste dni,

ko hodil sem pod okence
po teli hrepenč
in si pripela za klopič
mi nagelčik dehteč

V pomladni noči vprašal sem
me hočš za moža
vsa nedeča in ohhteča si
mi tiho rekla „da.“

Oh, kje že tista je pomlad
 kje so mladosti dni
 a kot takrat imam te rad
 mi vedno dražja si.

Ždaj stara, siva sta oba
 a ptički spet pojo
 in rožice na travniku
 glej nove mam cveto.

Pogleda dedek babico
 a ona chemeje, pi
 doživlja v sanjah anečo vso
 mekdanjih mladih dni.

Pesem je uglasbena, mirejena je po
 pesmi Dedkovi spomini.

Dedkovi spomini

Pomlad dehti iz svežih brazd
in sadovnjak brsti,
čez noč odprt češnjev oret
čebelica medi,
na klopici med hišico
ded z babico sedi,
primexel preko tlat je jug
spomin na mlade dni.

Prizge si dedek pipico
modruje govori,
se spominš draga babica
še kdaj na tiste dni,
ko trkal sem na okence
spraševal če mamca spi,
ni vrgla ključ skoz gortce
upihnila luči.

V pomlad je potok žuborel
se čul je visk z vasi,
potrdil mama je poljub
prisego iz dlani,
na klopici med hišico
ded z babico sedi,

posled deliti iz svežih brazd
in sadovnjak orsti.

Pesem je posneta na plošči, in to dvakrat.
Prvič jo posejo Nakelčani (ausansee Go-
neufci), drugič pa Tržičani Franci Šarabou
in Meta Močnik. Tržičan Šarabou je ugla-
sje več pesmi Dorce Krafjere. Tudi posejler.

KO MRAK POKRIJE ZEMLJO,
SE FANTJE ZBERO

Večer ma vasi

Ko mrak pokrije zemljo,
se fantje zberó
v moč tiho sredi vasi
tam pesmi pojo.

Dekletom v kamru srce
sladko zadrti,
jim mlada lica rde,
ogreje se kri.

Na oknu deva slomi,
dehti rožmarin,
če prideš, dragi, ti dam
rdeč magelj v spomim.

Ko pesmi v moč izzvene,
bo sreča in smeh,
ljubezem bo vasovala
v kamrucah teh.

Dva najljubljema

V Tržiču je lepo
noče lepe tu sveto,
ptičice nam izvele
pri nas pravo ljubostno je.

Vedno dobre volje smo
radi pesmi pojemo
in kadar ljubico ima
jo ljubi iz srca.

Saj ljubezem vedno tli,
čeladi traska in gumi
in če dežuje celi dan
mudra prava na plan.

Pa marelo vzamem
se tesno objamem
in v objemu dežja mama dan
je s srco objam.

Škar se da se stisnem
od marele pa kapeja
in če v čevljih šofota
haj briga naju dva.

Šlo pa sonce prisnedei
se mama pa še lepše zdi
in se poljubiva gorko
pa mama je lepo.

Tant ravriška v beli dam
bo gureva prek cvetočih pleam
da odmeriva od gore
pa mama ljubimo je.

Tu pri nas je nas lepo,
može lepe tu cveto,
vsaka rapoje nad s srca,
lepo je, kar se da.

To pesem je sestavila na
Veliki večer v Trzinu, leta 1956.
Pela sta jo s Trzinčanom mladom
dečkom, ki tudi piše pesmi.
Pesem so posneli tudi na Radiu Trzin.

Rožmarin

Na oknu deklica stoji
 tam raste rožmarin
 ko mislo pride fantič mlad
 tako ji govori.

Odtrogaj deklee rožmarin
 in z njim osreči me
 rad bi se jaz postavil z njim
 in misle le na te.

Ko dala mu je rožmarin
 zavriskal je na glas
 vesel ga za klebček pripue
 ko stopa skazi vas.

Pouosno nosil fantič je
 dekletci rožmarin
 dekletu dal je prstan zlat
 in z njim soce v spomin.

Dekle in cvetja

Kito cvetja dragi mi podaj
 z njim ljubavi vroče spaj
 cvetka vsaka meni govori
 da me vroče ljubiš ti.

Teh nož prelesti opaj
 pravi meni uročaj
 da si dragi če moj
 in nes me ljubis gorko
 da moj če moj si samost.

Le pridi k meni uročaj
 nživat cvetja opaj
 dam ti svoje srce
 saj nes te ljubim nad vse
 predragi moj.

Za Veseli večer, 1958

Topoli

Na oknu stonim
ob njem topoli šumejajo
skrivnostno mi šepetajo
ko vstaja spomin...

Pred mano si ti
odšel v kraje si tuje
in zdaj srce mi vzdihuje
kje prošle ste dni.

Daj pridi nazaj
obriši mi solze pekoče
objemi, poljubi me vroče
da vzcvete mi maj.

Zaman kaprim
pozabil si me in topoli
tudi nima priča so boli
ko v duši ječim.

Topoli šume
in lističev ujel valovanje
blešči kaprice mi sanje
tolazi srce.

V MENI SKRIVHOST
ŽIVLJENJA JE SKRITA

Življenje

Poslušal sem morskih valov šepetanje,
veter, ki vlekel je preko gora
svoju prisluhnil sem, ritmu življenja
uri, ki bije v zvoniku cerkva.

V meni skrivnost življenja je skrita
morje iz valovi mi šepeta
lepa je pravljica, ki jo šepče
veter cveticam v skalovju gora.

Uro, ki daje stvarnost življenju
dama je tuga, lepota gorje.
Ura, ki bije v zvoniku cerkvenem
čas vsem odmerja, kar mimo gre.

Da, to je življenje, ki ne miruje,
iz njim neopazno v daljavo hitiš,
mladost brezskrbna takrat premine
ko se zarveš - da le enkrat živiš.

Odmev zvona

Med gorami je vasica,
hišca skromna tam stoji,
iz rožami je vsa obdana,
dekle moje v njej živi.

Kladar v jutru zvon zapoje,
misel moja k njej hiti,
lepa, kakor cvetka rosna
svoj marmuh poklanja mi.

Ko v tihoto se večera
glas zvonov spet oglasi,
ljulica, prišel bom k tebi
srce, kamrico, odpri.

Zlata poroka

Kakšno slavlje se godi
v beli hiši sred vasi
slišim vrisk in petje, smeh,
godec razteguje meh,
poskočne viže kar se da
da vse odmeva od gora.

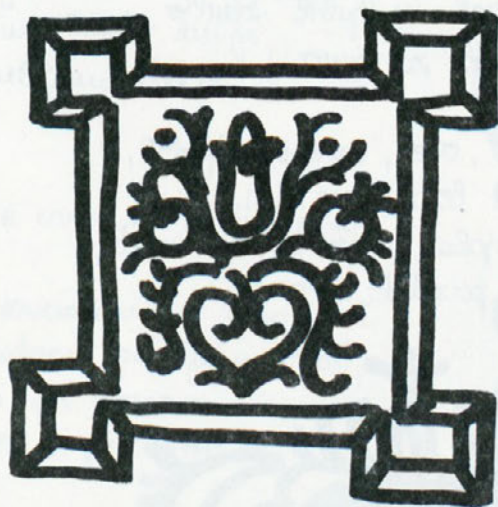
Z mamó očé tam slavi
petdeset let presrečnih dni
to je poroke zlata dan
zato odmeva vrisk éez plan
éep rav že roka drgeta
sta danes srečna od srca.

In mami očé rekel je
do konca dni bom ljubil te
obema se oko solzi
še mnogo let in srečnih dni
hvaléžni za dobroto vso
otroci srečo vošéijo.

KOT LASTOVKA VRNEM
POD RODNI SE KROV

Domotožje

Odšel sem v tujino, zapustil svoj dom
 nikdar ga pozabil ne bom,
 v hišici skromni na vasi živi
 dekleta, ki jo ljubim vse dni.

Ko zjutraj se zbujam, mi misli hito
 v dom moj, na polje, v gore,
 očetu in mami dahnem poljub,
 me, mame pozabil objub.

Kot lastovka ravnem pod modri se bomo,
 naj nase me vleče domov,
 orel bom, nejal in ljubil zemljo
 si dekleco vzel za ženo.

Takrat si boš, oče, lahko odpočil,
 ganal si vsa leta, vse dni
 in ob čebelnjaku, biser češnja med,
 boš z mamo posedal men ti.

Bolečina srca

V tujem kraju zdaj trpim,
v vročem pesku se potim,
tu mi srca, ljubavi mi,
srca moja, kje si ti.

Refren:

Kjer rožice cveto in ptičice pojo,
mi zibel rodna tekla je,
tam našel sem dekle, ki me ljubilo je,
zdaj izgubljen je vse.

Mnogo let je že prešlo,
kar od nje sem vzel slovo,
trpim, ječim, tudio mi je,
kje si ljubljeno dekle.

Refren:

Kjer rožice cveto in ptičice pojo...

Svetlim zvezdam v tihno noč
nadih, pozdrav pošiljam vroč,
da deklici ga prinese
tja v dolino pod goro.

Refren:

Kjer rožice cveto in ptičice pojo...

Spisala za Veseli večer e. 1956 -
peel jo je Bogdan Plešuta.

Rojkom v tujini

Prinesli smo pesem slovensko med vas
iz ree do ree bo xvenela
da misel potoma v rojstni vas kraj
in bo kakor nonce vas gela.

Od dragih domačih priroda pozdrav,
ljubezen - te ree hrepeneje
in svetje oporo xelenih planjav
in vse kar priroda življenja.

Ta pesem kot kruh, dehtje in sladok
ki mama xamezi ga, spije,
prekuša ga še, kako je mehok
v njem bistvo življenja je ree.

Iz duše izvije ternoben re vrdih
ree vrtupeta v bolečini
ko v zadnjem skodu izxvenel je stik,
ostanjo v ree - spomini.

L. 1984 je to pesem napisala
za ansambel Gorinji (Wakliani),
ko so gostovali pri naših rojakih v
Semčiji.

Uama

Koko mi tokrat bilo je lepo
ko živel otrok sem - z mamico
a pol me vodilo je žikom sveto
ki poln je prave, solca in goja.

Šej mama mi spet
nekaj toplih besed
kot bi mi dala jih nekoli
ob svitu dne - za lahko noč.

Še vidim doberotne tuje oči
in blizim tvoj glas kako mi veli
ljubezen in up - je kosček zlata
le v dobrem je zreci sveta doma.

Da bi mi dalo spet
mama - par toplih besed
ob svitu dne - za lahko noč
bi mi dajala jih nekoli.

Očka moj

Očka moj-odšel od doma,
 Bog ne, kje po svetu roma
 srčno hrepenim po njem
 da me stisne v svoj objem.

Mamica mi je dejala
 rvesto bora ga čakala
 čeprav je nsem zelo težko
 bo lažje, ko se vrnil bo.

V tujini njemu je hudo
 po domu hrepeni tako
 da v prsih ga srce boli
 in solza mu oko rosi.

Ko vrnem se očka domov
 pod naše stube rodni bror
 življenje novo se zbudi
 bo srečna mama, jaz in ti.

Tujina

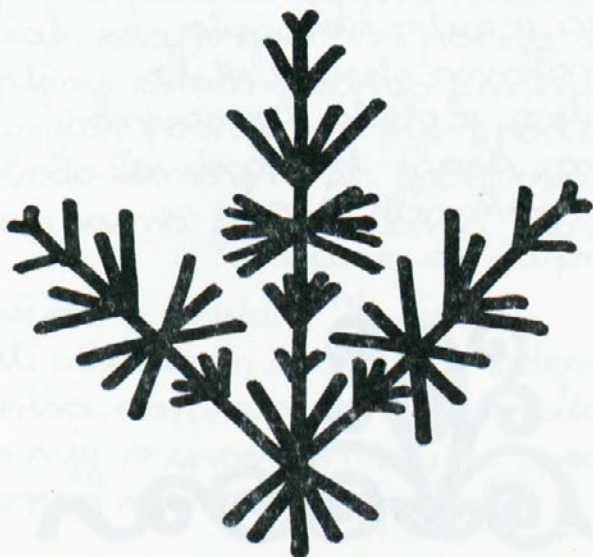
V tuje sem kraje
šel srečo iskat,
nisem je našel,
to moram priznat
srce po domu mi hrepeni,
kje si predraga mamica ti.

Vrnem se kmalu
k tebi nazaj
takrat spet srečen
moj bo smehljaj,
mamici dragi bom gledal v oči,
saj od hrepenenja srce me boli.

PA SE SREČE JE NEBO
STEMNILO

Burgarjevi mammi - junabsinji

Ĵest si fantov, mama, porodila
 rasli kakor hrast so vrhu hriba
 in nikogar burja ni zlomila.
 Taj slovenske vsi lani so tvoje bili
 fantje tvoji dragi - zlati - mili
 in nikogar ni kazila hriba.

Pa ti smrt je s svojo roko belo
 iz sredine enega njih vzela
 predno se je strašna vojna vnela.
 Druge si sinove varovala,
 jih ličila in ljubila - pet sinov
 je ljubilo te in rodni brow.

Pa se srce je nebo stemnilo
 v srce materino skrb je vtilo
 vojna vilna je objela Domovino
 fantje moji dragi - kaj godi se
 strašno - o klemih govori se
 srce ji trepeče za družino.

V noči Domci so potrkali na durí
mama, le pogum - Svoboda svane
vsa drhteca jih v slovo objame.

V noč so fantje stopali ponosno
strelji jelsnili so v nočni uri,
kri je orosila cvetje roso.

Ve le mama, kaj je pretrpela
pet sinov - vseh pet je vojna vzela,
so življenja Domorini žrtvovali
pet sinov - in oče - vsi heroji so postali
mater mučenico so kot psa gonili
vse so ji polbrali - rod ugonobili.

Mnogo je trpela Bugarjeva mama
v Križah zdaj v grobu že počiva sama
vse trpljenje strašno, zanjo je minilo
v Begunyah počiva rod njen, pod gomilo.
Za svobodo Domorine jih je žrtvovala
in s tem sama je "Jenakinja" postala.

"Družina je živela v Križah.
Postrelili so očeta in sinove, njo odgnali
v taborišče. Čapisala in poklonila sem.
Presem njej v spomin - saj si predstavljati
ne morem njenega trpljenja."

Taščica in deček.

Vsak dan v zini taščica mala
na kuhinjskem oknu je nasovala
zrua je mamica tja natrosila
ptičke uboge je vedno efucila.

Vrabi in taščica so se gostili,
skakljali, čebeljali, prešerni lovili,
ko noč je tihotna kemjor pokrila
v golem bregovem je taščica smila.

Zakaj le danes taščice ni,
Janko sprašuje skrbnih oči.
mamica v golem bregov pogleda
Jankotu pravi resna in bleda.

"Vsuegu sledi so sosedove mačke,
prav tja do grma so vtisufene tačke,
taščice najine Janko več ni...
suegac pod grmom je rdeč od krvi."

Grda je mrica, klobua, brudobua,
kaj ji storila je taščica drobua,
mamica - v ročku mi je brudo
še ti imaš mamica solzno oko.

Da - manica de - in zahteti,
 še bolj je cile suog rdeč od krvi
 ko očka ob grmu kadet je rafal
 in ti si - sirotek - sam, k mano ostal.

Pesem je pretnesjiv spomin na
 mečaka.

1943

KDOR KONČNO NAŠ TRŽIČ SPOZNA,
POLAGOMA VSAK VZLJUBI GA

Ob 100 letnici BPT Tržič

Bombaz je bel in rahel, kot meglica
 ko v roke naše ga dobi predica
 v mitkani tekuhi skoki stroj crzi,
 tkanina že na valju se vrti.

Tako stoletja dolgi čas
 se belo platno tke pri nas,
 mesteto se ejudi z ušim pokriva,
 pod vzorčasto tkanino dete sniva.

Ob strojih tkalke pridue se zviste
 od jutra v noč, preko noči do dne
 življenja doba jim mineva tod,
 tu služi kruh si človek iz roda v rod.

Pesem je napisala za šolsko glasilo
 Stexice 22. aprila leta 1985.

Kaš Tržič...

Ob vznožju skalnatih gora
v dolini, kjer se nifeta
v strugah Moševč in Bistrica
je mestece Tržič - kjer smo doma.

Kdor končmo naš Tržič spozna
polagoma vsak vzglubi ga,
je stari del, kup gostih hiš
prihajne tu ljudi dobiš.

Tovarne danes so zgradili
mesteto pridnih rok so zaposlili.
V Tržiču našem vse se izdeluje
vsak se lahko obleče in obuje.

V mladosti fant si deklico dobi
življenja v dvoje iz ufo se veseli
družina mlada nov prisperva rod
in dosti se otrok rojerva tod.

V urah prostih lep izlet v planine
pogled razklošen široki Domovine
in zdrav, spočit ter srečen v novi dan
biti v službo - v šole, - Tržičan.

Če pridua roka vrši vestno delo
 vedno bo ač' in lep uspeh imelo
 še bolj' zintenzivna vsak č' čil vesel
 če svet uemineu v slogi č' zineu.

Pod Dobrič modernizirano naše mesto
 ki spaja se z glavnim cesto
 nov, mlad Tržič se širi pod nebo
 a v starem mestu vedno bo lepo.

5 мая 1986

Ob vznožju skalnatih gora
v dolini, kjer se vijeta
v strugah Mošenik in Bistrica
je mestece Tržič - Kjer smo doma.

Dorca Kraljeva

SREČANJE PRI

DORCI KRALJEVI

Obisk pri mami Dorci - Dorci Kraljevi-tržiški ljudski pesnici

Oglasil se je hišni zvonec in kmalu zatem so se odprla vrata. Odprla nam je mama Dorca. Tržičanka je, pozna navade, običaje in zgodovino Tržiča. Sivih las, nanje je ponosna, vedno nasmejana in vedra. „Le vstopite, le vstopite,“ nam je z nasmehom na ustih dejala. Stopili smo v kuhinjo in objela nas je toplina njenega doma. Komaj si vstopil, ti je pogled zdrsnil na lepo, rjavo omaričo, ki napolnjuje steno. Na steni ob koncu visi stenska ura, ki je neprenehoma tiktakala. Pa vendarle se mi je zdelo, da se je ustavil čas. Na sredini kuhinje stoji miza, okoli nje pa kavč in veliko stolov, kajti mama Dorca nas je že pričakovala. Za naš prihod je na mizo postavila velik pehar hrušk in jabolk. Ko smo se posedli okrog mize, je ponudila: „Kar vzemite in jejte, saj sem jih pripravila za vas.“ Najprej smo bili v zadregi, a potem so naše roke le segle v pehar in vsak je vzel jabolko ali hruško.

Dorca Kraljeva nam je že takoj na

začetku našega obiska rekla, da ima najraje, če jo vsi kličejo mama Dorca. Potem je stopila k mizi in odprla knjižico, v kateri je napisanih le nekaj njenih pesmi. Pisala je in piše ljubezenske pesmi, domoljubne pesmi, pesmi v zvezi z naravo, z očetom ali materjo, najbolj pa so ji od vseh njenih pesmi všeč planinske. Zelo rada je obiskovala planinski svet, že od malih nog je hodila v hribe. Dvakrat je bila na Triglavu. Mama Dorca piše že veliko let, njen prvi verz pa je nastal že, ko je obiskovala meščansko šolo. Pravi, da najraje piše takrat, ko je sama, ob večernih urah. Sede za mizo in piše! Njene pesmi so polne ljubezni in topline in o tem smo lahko prepričani, saj nam jih je tudi prebrala. Pa ne mislite, da mama Dorca bere svoje pesmi samo obiskovalcem. O, ne. Z njimi se je predstavila na različnih prireditvah. Ura je tiktakala, sedeli smo za mizo, poslušali in jedli jabolka in hruške. Nismo bili več v zadregi, saj je mama Dorca zelo pre-

prosta ženska in se tako tudi obnaša, hkrati pa je velika ustvarjalka. Rada nam je pripovedovala svoje prigode izpred petdesetih let in se marsikdaj veselo nasmejala. Povedala nam je tudi, da je pred vojno igrala v Prosvetnem društvu v Tržiču. Spominja se številnih nastopov. Nikoli ne bo pozabila, kako ji je nekoč dejala njena mama, da je ponosna nanjo.

Mama Dorca ima veliko obiskovalcev in za vse so njena vrata odprta. Je tudi srečno poročena. Poročila se je leta 1938 in od takrat živi z možem v slogi in sreči. Njen mož je lovec in nič čudnega, da je njena soba polna lovskih trofej.

Preden smo odšli, nam je pokazala pravo gorenjsko narodno nošo. Rekla je, da ima kar dve in da ju obleče le ob posebnih priložnostih.

Obisk pri njej je bil za vse zelo prijeten. Mislim, da je mama Dorca zelo dobra pesnica in ima veliko razumevanja do vseh ljudi.

Andreja Blažič, 8. razred

Zbrali smo se na avtobusni postaji, potem pa smo odšli proti njenemu domu. Kmalu smo se znašli v prijazni kuhinji, kjer se je začel naš pogovor. Najprej nam je prebrala nekaj svojih pesmi, ki pa jih je drugače zelo velika. Povedala nam je tudi nekaj o svojem življenju.

Odraščala je v družini, kjer je bilo deset otrok. Stanovali so v majhnem stanovanju, mati pa je otroke sama zelo težko preživljala.

Sodelovala je tudi v tržiškem Prosvetnem društvu in nastopala po raznih krajih. Nastopala je predvsem v operetah in stem napravila svojim materi največje veselje. Tržiško prosvetno društvo je delovalo med obema vojnama in po 2. svetovni vojni. Sedaj je teh pesmi veliko, že za debelo knjigo. Precej pesmi je tudi uglasbenih, saj jih piše tudi za kvintet brator Župan. Piše vse vrste pesmi, od otroških do ljubezenskih in planinskih. Nekaj med njimi je tudi zbadljivih.

Ko smo jo vprašali, katere pesmi so ji najbolj pri srcu, nam je takoj odgovorila, da vse, če prav ima planinske nekoliko rajši.

Dve uri sta hitro minili, poslovili smo se in odšli domov.

Hladnik Andreja, 7. razred

Srečanje z mamo Dorco

V petek, 5.12.1986, smo obiskali vedno nasmejan in dobro Dorotejo Krafj, mamco Dorco, živo in vedno ustvarjalno kulturno delavko.

Pozdravili smo se v majhni, prijazni kuhinji, ona pa nas je postregla s celo košaricookusnih in sladkih jabolk in bresk, nato pa nam je začela brati svoje pesmi: Dragocena kri, ki jo bo prebrala za priveditev v Cankarjevemu domu, Vse o pravem času, Šmentana ljubezen, Sreča, Naš kuža Asti, Petelinčкова enaležnost, Moja punčka, K vojakom in še mnogo drugih, saj jih ima celo kufigo, pa še ta je premajhna.

Pesmi je začela pisati v meščanski šoli, ko je v spominisko kufigo napisala prijateljici svoj prvi verz.

Dada piše ljubezenske, izpovedne in planinske pesmi. Kar dvakrat je bila na vrhu Triglarja, sedaj pa ne more več v planino, ker jo boli peta. Pa se je takoj zamejala in dodala: "ko bi me bolela vsaj šesta, ne pa peta."

Priporočala nam je o veselih pa tudi žalostnih trenutkih. Meni se je v spomin vtisnil tale dogodek, ki ga je priporočala:

"Takrat je cile na Slapen fotograf in me je povabil, da me fotografira. Jaz sem bila vsa vesela in da me bi bila kot ne vem kaj, sem oblekla sestrično obleko in se v ujez odšla fotografirat. Ko pa sem to seiko pokazala sestri, me je počeno premečala. Jezila se je name, ker sem oblekla prav ujez obleko. Bilo mi je tako čudo, da si s fotografijo v roki nisem upala v sobo. Počakala sem, da je sestra zaspala."

In te fotografije mama Dorca še danes ne obesi na steno, ker jo tako zaboli pri srcu, pa čeprav je sestra že neč let pokojna.

Za konec nas je odpejala še v evsko sobo, kjer ima ujez moč, povec Hauzi, spravljene trofeje. Pokazala in opisala nam je narodno moč. Ura je čitro tekla, postopili smo se in zadržali, nato pa smo jo ubrali domov.

Mateja Špik, 8. razred

Obisk pri mami Dorci

Z uovinarkim krožkom smo obiskali Dorco Kračjavo.

Ki smo se stlačili v domačo in prijetno kuhinjo, kjer nam je mama Dorca brala svoje pesmi in pripovedovala dogodke iz svojega otroštva. Napisala je že veliko pesmi. Nekaj jih je tudi uglasbenih: Dedkova poučad, Materi, Potočnikovim deklicama.

Zelo so ji pri srcu planinske pesmi, ki jih je pisala za brate Župan. Ko je bila mlajša, je zelo rada hodila v planine, v spomin na Triglav pa je napisala čepo pesem. Piše tudi ljudstveniške pesmi, taki sta Dva kalfužjuna in Vse ob pravem času. Celih dvajset let je sodelovala pri folklorni skupini Karavanke, pisala karnevalske pesmi... S folklorno skupino je bila v Franciji, Švici, Italiji in v različnih krajih po Jugoslaviji, kjer so jih sprejeli navdušeno s ploskanjem.

Nam je napravila vtis dobrotne, vedno nasmejane žene, ki veliko ve o kulturi in je kar se da tudi veliko naredila.

Ob prijetnem kračjanskem nam je popoldne hitro minilo in poslovili smo se od mame Dorce.

Bodlaj Saša, F. razred

Brata mam je svoje pesmi, ki so nam prav živo govorile o našem kraju, ljubini, njeni mladosti in še marsičim zanimivem, kar zadeva nas mlade.

Njene besede, ki so ji kar vrle iz nasmejanih ust, so nas popeljale v svet sni, žalosti, trpljenja, ljubini in veselja. Pokazala nam je tudi svoje prispevke, ki so bili objavljeni v raznih časopisih. V njih je napisala veliko dobrih besed o svoji materi, ki jo je, kot smo slišali iz njenega priporočevanja, imela zelo rada.

Priporočevala nam je tudi o svojih gledaliških uspehih. Kajti v pozni mladosti se je pričela ukvarjati z igrateljstvom.

Sodelovala je tudi v tréuško folklorno skupino.

Ko se je nad mesto spuščal mrak, smo se od mame Dorce priročno poslovili in se ji zahvalili. Ta otisk mam bo še dolgo ostal v lepem spominu.

Barbara Lukanc,
8. razred

Naši vtisi s srečanja

Pisala je in še piše govore za različne svečanosti. Tudi govor za poroko Bojana Križaja.

Povedala je, kako sta šla z možem mimo trgovine Peko v Bistrici. Mož jo je vprašal, če ve, kaj pomeni kratica PEKO. Takrat je imela na nogi kurje oko. In takoj je odgovorila: Prvorrstna embalaža kurjih oces.

Polona Bertoncely, 7. razred

Meni se zdi ta pesnica zelo nadarjena in tudi srečanje z njo ni bilo kar tako. Tako srečanje doživiš malokrat in zato mi bo ta dan ostal v spominu.

Gregor Ahačič, 6. razred

Dorca Kralj

Spominja se, ko je bila stara pet let, mimo hiše so prišli ruski ujetniki. Mama jim je postregla s krompirjem.

Otroci so si želeli dobrot, a mati jim želja ni mogla uresničiti. Toda nekega dne se jim je srca le nasmehnila, ko je tovarnjak s slaščicami zdrsnil v mrzlo vodo in otroci so planili nad razsute slaščice in se jih najedli.

Otroci so se počasi osamosvajali in zapuščali domačo hišo. Po materi so podelovali dobroto, poštenost in delavnost.

Življenje Dorce Kraljere je bilo vseskozi usmerjeno in prepleteno s kulturnim življenjem, največ s petjem, pesnikovanjem in delom za gledališče. Tržičanom bodo njene nastopi na tržiških veselih večerih za vedno ostali v spominu.

Še dandanašnje dni je Dorca razigrana, vesela, zmeraj pripravljena za humor, novi verzji v pesmicah ji krajšajo dolge večere.

Jana Mlačnik,
6. razred

"Kam lahko poveste nekaj o svojem otrostvu?"

"Ja, rodila sem se 6.2.1913 na Glapu pri Trziču. V hiši nas je bilo deset, pet deklet in pet fantov. Mama je bila vdova. Oče je umrl že, ko sem bila stara leto in pol. Prijatelji so me klicali Dora-pokota. Spominjam se treh velikih povodnji Trziške Bistrice. Najbolj ene. V njej so izgubili življenje trije fantje. Gospodar jim je kljub slabemu vremenu in povodnji ukazal nositi les na drugi breg. To pa je bilo usodno, kajti most se je podrl. Jaz sem to videla, vendar nisem znala pomagati.

Živo se mi je vtisnil v spomin tudi naslednji dogodek: V mladosti sem zelo rada nabirala gobe. Nekoga dne pa sem pri nabiranju izka grmovja slisala žalostno cvrčenje. Tam je ležal mlad sonjalec in klical mater. Vzela sem ga v roke in ga božala, dokler ni pritekla srna. Tekla je okoli mene."

63

"In še nekaj o vaši mladosti?"
"V času moje mladosti je bilo v Trzinu pet razredov osnovne in trije razredi meščanske šole. Izdelala sem osnovno šolo in en razred meščanske. Že takrat sem začela z igranjem. Moja prva igra je bila znana Shakespearjeva igra Len kresne noči. V tistem času so bili v Trzinu trije odri-Prosvetni dom sv. Jožefa, Pedeči konzum in Lokolnica. Čl, po enem razredu meščanske šole sem^{se} šla učiti "štrikat", vendar sem kmalu odšla v Peko, kjer sem delala 15 let. Moje naslednje delovno mesto je bilo v BPT. Spominjam se "štrajka" tekstilnih delavcev leta 1936. Ravno sem prišla na "siht", ko je pred pisarne prikorakalo 50 najbolj pogumnih. Z vzkliki so zahtevali večje plače. Prišla sem v oddelke, kjer sem delala, ko so stroji že stali. V tovarni smo čakali do konca stavke. Zaradi tega upora je bilo ogromno delavcev postavljenih na cesto. Tudi jaz sem se morala zagovarjati, kajti videli so me pri pedesetih korakajočih, ko sem vstopila. Verjeli so mi,

da sem ravno vstopila."

"Kaj pa II svetovna vojna?"
 "Drugo svetovno vojno sem do-
 čakala v BPT. Kaj več o tej voj-
 ni pa ni da bi govorili, bila je
 samo trpljenje in muke. Tržič je
 bil osvobojen 11. maja. Tega dne so
 v mesto prikorakali prvi parti-
 zani. Sprejem in veselje - vse je bilo
 enkratno in nepopisno. V hišo sem
 dobila bolnika s hudo mrzlico.
 Potreboval je mir, da je ozdravel.
 Kadstropje nad nami pa se je na-
 selil prvi partizanski stol. Pri klo-
 zetiču se je reklo. Je dobro vem, da
 je bila komendant ženska.
 V težkih časih med vojno sem
 napisala več pesmi. Najbolj všeč
 sta mi Bugarjeva mama in
 pesem Taščica.
 Pretresla me je usoda Bugarjeve
 mame, ki je v vojni vihur izgubila
 pet sinov."
 Pesem Taščica je napisala svoje-
 mu nečaku, ki mu je vojna
 vzela očeta.

Ded 48 leti se je poročila z lov-
cem Hansom. Za poročno po-
tovanje sta šla pod Horžič. Rada
obuja spomine na nekdanja le-
ta.

Kajraje piše pesmi. Nekaj jih je
napisala za ansambel Gorenjci.
Piše tudi govore za razne privre-
ditve. Rada piše smešne, ljubez-
ske, planinske pesmi.

Zapomnila sem si tebe naslove:
Dragocena kri, Mama, Lovčev sin,
Dva zaljubljenca, Paš kuža Asti,
Janje, Petelinčkova hvala inost,
Materi, Moja punčka, Tlačica, Rož-
marin, Studenček, Kravata in Dek-
le sprašuje. Tě nam je tudi sama
recitala.

Katja Demškar,
6. razred

Iz spominov Mi nsi in naša mama

Bilo nas je deset otrok v družini. Najmlajšo sestrico je mama nosila še pod srcem, meni je bilo leto in pol, ko je očeta zadela kap. Pet fantov in pet deklet in udova mati, navadna delavka. Najstarejši je imel šestnajst let. In koliko zmore slabotna mati nuditi v svoji veliki ljubezni, dojemam zdaj, ko jo še mnogo let pokriva črna zemlja.

Nad tovarnico, v kateri je bila zaposlena, smo imeli veliko sobo s štedilnikom. Težka turblina, ki je gonila železne stroje, je tresla stavbo do temelja, a smo se tega navadili. Rasli smo ob sotočju dveh potokov, ki sta ob vsakem večjem malini in neurju podinjala, trgala dreve in valila težke skale po strugi naravnodel.

Se danes se vprašujem, kako je zmogla nasititi toliko lačnih ust. Imela sem deset let, ko so peljali k baronu cel avtomobil dobrot. Blizala se je pomlad in snežna brazga je pod toplimi žarki spomladanskega sonca omehčala breg reke ob cesti. Avtomobil s torvorom se je prevrnil v ledeno vodo, mi pa smo med skalami in pod razplatami ledu obrog njih lovili pomaranče in jajca. Takrat sem prvič okusila sladki sad in dobroto sočne

namuznjene pomaranče.

Čas je tekel težavam markeljub. Bil je čas velike krizoposelnosti. Polagoma smo si dobivali delo in začeli služiti kruh. Obenem smo se začeli pošljajati od doma. Mama je rekla: „Nimam vam kaj dati, a dala sem vam pridne roke in pošteno srce.“ Zlati nauki za pot v življenje!

Tudi sama sem se poročila in zapustila dom. Starejša sestra je ostala samoska in si je zgradila s pridnimi rokami hišico v drugem kraju ter vzela mamo k sebi. Privoščila si je za služeni pokoj, se veselila naših obiskov, a sčasoma ji je opadal vid. Doživela je vsemu topljenju markeljub 85 let in ugarmila. Kako močna je bila in koliko je zrtirovala za nas! V srcu moram njeno sliko kot svetinjo in jo nešteto krat v duhu vidim pred seboj. Vedno želim, da bi ji bila v čem podobna, a sebe človek sam ocenjevati ne more. Vem pa, da je bila neizmerno ljubeča, dobra, uboga in trpeča, ta naša mama, in da je imela v prvih zlato, prezlato srce, tako da so to njeno skrb in milino z besedami popisati ne morem.

Le mica je, mama je le ena sama.

Dorca Kralj

Nedeljski dnevnik,
27. julija 1975

Blizu hiše je stal mlin in žaga, last kmetov, ki so imeli kmetije na hribu nad mami. V tolmunih smo otroci lovili in preganjali postvni ter se naučili plavanja. Rasli smo kot koprive ob plotu. Uša nebna smo prehodili, mabinali gobe in vozili s koreto drva iz gozdov. Klestili smo rke podatih smrek in mabinali maplarvine po porodnji.

Mama je delala v tovarni in nra izmučena odhajala popoldan h kmetom, da jim je plela mivre, okopavala krompir ali grabila seno. Delali smo ji družbo, a smo ji bili bolj v mapoto kot v pomoč. Učasih je prisnela kot plačilo kakšno zeljnato glavico, žilico masti ali prgišče moku. In nas je učila, nikoli si nikamor ne hodite izposojat, imejte doma vsaj malo moku in soli, da si skuhate soli. Spomi - njam se, kako smo se stepli za kos dišečega kruha, ki mam ga je prihranila, ko ga je dala kmetica nuj za malico.

Dorota Kralj

Nedeljski dnevnik,
27. julija 1975

Vse popoldne nam je brala
svoje pesmi. V njeni kuhinji
nam je bilo toplo.

Pesmi Dorce Krafarje so tople; zdaj polmeskeče, žulizni, razpategitva, pa tudi trpljenja, brezpomenja.

V njih čuti z ljudmi. V njih je povezava z naravo.

Njene pesmi so življenje. Dorca Krafar ga ima rada. Spoštuje ga. Spoštuje tu čuti ljudi svet, mihi, domačo zemljo, delo.

Rada ima planine, svoj dom in svoj kraj Trst.

Veliko pesmi je že napisala in težko se je bilo odločiti za izbok, ker je maha nje. Na pesmi lepa - maha je del naše ljudske pesnice.

Koliko pesmi je napisala za čisto določene slovesnosti, razne dogode, tudi za slovo.

Njene pesmi so melodične. Zato je veliko uglasbenik. Lahko slišiš njih melodijo, ki je polna srca.

Kćenci so s svojimi zapisi želeli pokazati maj del podobe njenega ustvarjanja in bogatega kulturnega življenja.

Jožica Kodar, mentor
literarno novinarskega kroga

Tiskali v tovarni Peko Tržič

450 izvodov

Stezišce so glasilo učencev
osnovne šole heroja Bračiča
Tržič

Glasilo so oblikovali člani literarno novinar-
skega krožka

Pisali in urejali: Alenka Mravlje

Andreja Blažič, 8. razr., Saša Bodlaj, 7. razr.,
Barbara Lukanc, 8. razr., Uroš Špehar, 7. razr.,
Polona Bertoncelj, 7. razr., Andreja Hladnik, 7.
razr., Sedafa Nadarevič, 7. razr., Mateja Mla-
čnik, 7. razr., Mateja Špik, 8. razr., Gregor Ana-
čič, 6. razr., Katarina Remškar, 6. razr., Ma-
tjaž Smolej, 7. razr., Alenka Mravlje, 8. razr.,
Jasna Jerman, 8. razr., Saša Bogataj, 8. razr.,
Edina Garibovič, 8. razr., Nataša Podgoršek, 8.
razr., Barbara Bertoncelj, 7. razr., Simona
Papler, 7. razr., Ksenija Hribar, 6. razr., Kar-
men Triller, 7. razr., Vesna Tišler, 8. razr.,
Suzana Smolej, 8. razr.

Likovno opremo je izbral akademski
slikar Kamilo Legat.

Fotografije so izdelali člani fotokrožka pod
vodstvom Staneta Perka.

Mentorji: Jožica Koder, Majda Rozman
in Maca Štumfcl

8. februarja 1987

Ispravak

Str. 3,

v 2. versu 4. butice je :

odena in ne odnena

Str. 5,

v 1. versu 5. butice : goté

v 2. 4

skale

Pogled na Tržič